Valiokunnan mietintö LaVM 4/2026 vp─ HE 89/2025 vp

Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle pienten riita-asioiden menettelyä koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle pienten riita-asioiden menettelyä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 89/2025 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:
- perustuslakivaliokunta PeVL 58/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- lainsäädäntöneuvos Jukka Siro, oikeusministeriö
- esittelijäneuvos Jarmo Hirvonen, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- erityisasiantuntija Inka Grönqvist, Tuomioistuinvirasto
- oikeusneuvos Tuija Turpeinen, korkein oikeus
- osastonjohtaja, käräjätuomari Petra Spring, Itä-Uudenmaan käräjäoikeus
- julkinen oikeusavustaja, asianajaja Jani Ylisaukko-oja, Oikeuspalveluvirasto
- johtava asiantuntija Jari Suurla, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- asianajaja Miika Puisto, Suomen Asianajajat
- lakiasiainjohtaja, VT Tarik Ahsanullah, Suomen Vuokranantajat ry
- toiminnanjohtaja Anne Viita, Vuokralaiset VKL ry
- professori Laura Ervo

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Helsingin hovioikeus
- Pohjanmaan käräjäoikeus
- Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry
- Kuluttajaliitto ry
- professori (emerita) Tuula Linna

Hyväksytty
3.1

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2026 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi oikeudenkäymiskaarta, oikeusapulakia, tuomioistuinmaksulakia, tuomioistuinharjoittelusta annettua lakia, eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille annettua lakia ja ryhmäkannelakia.

Esityksellä säädettäisiin pienten riita-asioiden menettelystä. Se olisi käräjäoikeudessa noudatettava oikeudenkäyntimenettely, jossa käsiteltäisiin asuinhuoneiston vuokrasuhteeseen perustuvat riita-asiat, jos riitaa olisi enintään 10 000 eurosta tai jos riidalla ei olisi rahamääräistä arvoa. Lisäksi edellytettäisiin, että asia olisi riitainen ja että se laadultaan ja laajuudeltaan soveltuisi pienten riita-asioiden menettelyyn.

Pienten riita-asioiden menettelyssä määrää, jolla jutun hävinnyt asianosainen voitaisiin velvoittaa korvaamaan voittaneen asianosaisen oikeudenkäyntikuluja, olisi rajoitettu. Menettely olisi myös täysimittaista riita-asian oikeudenkäyntiä yksinkertaisempi tapa käsitellä asia käräjäoikeudessa.

Asianosaisen tulisi eräin poikkeuksin käyttää sähköistä asiointipalvelua toimittaessaan asiakirjoja käräjäoikeuteen. Tältä osin uudistus saatettaisiin erikseen voimaan, kun asiointipalvelu olisi valmis.

Esityksellä toteutettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjaus pienten riita-asioiden menettelyn käyttöön ottamisesta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2026.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksestä ilmenevän ja saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomioin ja muutosehdotuksin.

Pienten riita-asioiden menettely

Pienten riita-asioiden menettelyssä on kyse uudenlaisesta oikeudenkäyntimenettelystä, jossa käsitellään asuinhuoneiston vuokrasuhteeseen perustuvat riita-asiat, jos riitaa on enintään 10 000 eurosta tai jos riidalla ei ole rahamääräistä arvoa. Asia tulee käsitellä täysimittaisessa riita-asian menettelyssä, jos sen käsittely pienten riita-asian menettelyssä ei ole asian laadun tai laajuuden vuoksi soveliasta.

Ehdotettu uusi menettely muuttaa asuinhuoneiston vuokrasuhdetta koskevien asioiden käsittelyä käräjäoikeudessa. Kyse on täysimittaista riita-asian oikeudenkäyntiä kevyemmästä ja yksinkertaisemmasta menettelystä, jossa asianosainen voi ajaa asiaansa ilman juristin apua ja jossa asianosaisen oikeudenkäyntikuluriski on matala.

Esityksen taustalla on havainnot siitä, että Suomessa tuomioistuimiin saatetaan kansainvälisesti katsoen vähän riitaisia riita-asioita. Erityisesti pienehköjen riita-asioiden määrä on vähentynyt. Samaan aikaan riita-asioiden oikeudenkäyntikulut ovat merkittävästi kasvaneet. Oikeudenkäyntiä saatetaan siten välttää kuluriskin vuoksi. Lisäksi halukkuuteen saattaa riita-asia tuomioistuimen ratkaistavaksi arvioidaan vaikuttavan se, että oikeudenkäynnit kestävät Suomessa pitkään. Oikeusprosessien kohtuuttoman pitkä kesto on vakava perus- ja ihmisoikeusongelma Suomessa (ks. mm. LaVM 31/2022 vp, s. 4 ja siinä viitatut aiemmat mietinnöt ja lausunnot).

Lakivaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja tarpeellisina. Kun oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevaa sääntelyä viimeksi uudistettiin parantamalla tuomioistuimen mahdollisuuksia kohtuullistaa riita-asian hävinneen osapuolen maksettaviksi tuomittujen oikeudenkäyntikulujen määrää, eduskunta edellytti lakivaliokunnan mietinnön pohjalta, että hallitus ryhtyy oikeuden saatavuuden parantamiseksi pikaisesti uusiin lainsäädännöllisiin ja muihin toimenpiteisiin riita-asian oikeudenkäynneistä aiheutuvien kustannusten ja prosessikynnyksen alentamiseksi (LaVM 23/2022 vp, EV 240/2022 vp). Käsiteltävä esitys pyrkii vastaamaan tähän huoleen.

Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa katsonut, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä (ks. PeVL 58/2025 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että ehdotettu lainsäädäntö koskee hyvin kapeaa asiaryhmää (ks. PeVL 58/2025 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että pienten riita-asioiden menettelyn soveltamisalaa pyritään mahdollisimman pian nyt ehdotetusta menettelystä saadut kokemukset huomioiden laajentamaan.

Myös lakivaliokunta kiinnittää huomiota uuden menettelyn suppeaan soveltamisalaan. Oikeudenkäyntikuluriskin ja oikeudenkäyntien keston pitkään jatkunut kasvu edellyttävät tehokkaita lainsäädännöllisiä ja muita toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi. Uudistus parantaa nykytilaa kuitenkin vain pieneltä osin. Koska prosessikynnystä on tarpeen madaltaa ja oikeuden saatavuutta parantaa muissakin kuin esityksen tarkoittamissa asiaryhmissä, valiokunta pitää tärkeänä, että pienten riita-asioiden menettelyn soveltamisalan laajentamista selvitetään ja soveltamisalaa mahdollisimman joutuisasti laajennetaan muihin asiaryhmiin. Saadun selvityksen mukaan käräjäoikeuksissa on tällä hetkellä useita, lukumääräisesti huomattavia asiaryhmiä, joihin uuden pienten riita-asioiden menettelyn arvioidaan soveltuvan. Valiokunta ehdottaa edellä esitetystä lausuman hyväksymistä (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*).

Esityksessä arvioidaan, että ehdotetun uuden menettelyn merkitsemä juttumäärän kasvu lisää jonkin verran työtä tuomioistuimissa. Esityksen mukaan täytäntöönpano hoidetaan kuitenkin nykyisten määrärahojen puitteissa. Esityksessä viitataan talouspoliittisen ministerivaliokunnan helmikuussa 2024 tekemään linjaukseen, jonka mukaan kansallisesta lainsäädännöstä tulevien uusien velvoitteiden myötä tulevat tehtävät resursoidaan pääsääntöisesti tehostamalla nykyisten tehtävien hoitamista (ks. HE, s. 26). Lakivaliokunta toteaa, että tuomioistuinten perusrahoitus on ollut pitkään liian niukkaa, minkä vuoksi tuomioistuinten toimintaedellytyksiä on pyritty parantamaan ja pitkiä käsittelyaikoja lyhentämään oikeudenhoidon selonteon perusteella myönnetyllä lisärahoituksella (ks. mm. LaVM 31/2022 vp ja siinä viitatut aiemmat lausunnot, sekä LaVL 14/2023 vp, LaVL 11/2024 vp, LaVL 17/2024 vp, LaVL 1/2025 vp ja LaVL 7/2025

vp). Tuomioistuinten tehtävien lisääminen ilman vastaavaa lisärahoitusta on tätä taustaa vasten ongelmallista. Edellä esitetyn vuoksi lakivaliokunta painottaa, että jos tuomioistuinten asia- ja resurssitarpeet osoittautuvat merkittävästi esityksessä arvioitua suuremmiksi, tuomioistuinten määrärahoja tulee tarkastella uudelleen.

Koska kyse on periaatteellisesti ja käytännön kannalta merkittävästä uudistuksesta, sen toimivuutta ja vaikutuksia tulee jatkossa seurata ja toimittaa asiasta lakivaliokunnalle selvitys vuoden 2030 loppuun mennessä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää muun muassa pienten riita-asioiden menettelyn soveltamisalaa, oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan kelpoisuutta ja oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevien säännösten toimivuuteen sekä uudistuksen vaikutuksiin oikeuden saatavuuteen, asioiden käsittelyaikoihin sekä tuomioistuinten asiamääriin ja voimavaroihin. Valiokunta ehdottaa edellä esitetystä lausuman hyväksymistä (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*).

Sähköinen asiointipalvelu

Ehdotetun sääntelyn mukaan asianosaisen tulee eräin poikkeuksin käyttää sähköistä asiointipalvelua toimittaessaan asiakirjoja käräjäoikeuteen (1. lakiehdotuksen 6 a luvun 6—8 §). Lakivaliokunta suhtautuu ehdotukseen lähtökohtaisesti myönteisesti, sillä oikeudenhoidon digitalisaatio on keino tehostaa oikeudenkäyntimenettelyä. Siihen liittyy siten useita hyötyjä niin tuomioistuinten kuin asianosaisten kannalta. On kuitenkin tärkeää, että velvollisuudesta käyttää sähköistä asiointipalvelua voidaan ehdotetuin tavoin erityisestä syystä poiketa, jotta oikeuden saatavuus ei vaarannut. Tämä on perusteltua esimerkiksi silloin, jos asianosaisen kyky hoitaa asioita sähköisessä asiointipalvelussa on esimerkiksi korkean iän tai vammaisuuden takia tavanomaista selvästi heikompi (ks. HE, s. 45).

Sähköisen asiointipalvelun käyttämistä koskevat säännökset ehdotetaan saatettavaksi myöhemmin erikseen voimaan, kun asiointipalvelu on valmis. Lakivaliokunta pitää ratkaisua perusteltuna. On tärkeää, että pienten riita-asioiden menettely otetaan käyttöön niin pian kuin mahdollista eikä jäädä odottamaan sähköisen asiointipalvelun valmistumista.

Oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan kelpoisuusvaatimukset

Esityksessä ehdotetaan, että pienten riita-asioiden menettelyssä asianosaisen oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana voi toimia rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu (1. lakiehdotuksen 15 luvun 2 §). Siten myös mainitut edellytykset täyttävä maallikko tai esimerkiksi oikeustieteen ylioppilas saa toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana. Ehdotus poikkeaa riita-asian oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan nykyisistä kelpoisuusvaatimuksista, joissa edellytetään toimimista asianajajana, julkisena oikeusavustajana tai luvan saaneena oikeudenkäyntiavustajana.

Ehdotetulle sääntelylle on valiokuntakäsittelyssä tuotu esiin muitakin vaihtoehtoja, mutta lakivaliokunta on saamaansa selvitystä kokonaisuutena arvioituaan päätynyt kannattamaan hallituksen esittämää ratkaisua. Valiokunnan mielestä pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltävien asioiden ja menettelyn yksinkertaisuus sekä tuomarin aktiivinen prosessinjohto

vähentävät avustajan tarvetta. Ehdotettu ratkaisu voi myös osaltaan parantaa oikeuden saatavuutta, sillä pienten riita-asioiden menettelyssä asianosainen voi voittaessaankin joutua itse maksamaan avustajansa palkkion tai ainakin osan siitä.

Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Esityksessä ehdotetaan, että hävinnyt asianosainen voidaan velvoittaa korvaamaan voittaneen asianosaisen oikeudenkäyntikuluja käräjäoikeudessa enintään 500 eurolla tai, jos asiassa on toimitettu pääkäsittely, enintään 1 000 eurolla (1. lakiehdotuksen 21 luvun 8 d §). Lisäksi hänet voidaan velvoittaa korvaamaan vastapuolelle tältä perittävän oikeudenkäyntimaksun määrä ja tälle aiheutuneita erityisiä kuluja.

Lakivaliokunta pitää korvauskatosta säätämistä perusteltuna, vaikka se voi merkitä, ettei voittanut asianosainen aina saa täyttä korvausta oikeudenkäyntikuluistaan. Käräjäoikeudessa pääkäsittelyssä ratkaistujen riita-asioiden oikeudenkäyntikulut ovat viimeisten vuosikymmenten aikana kasvaneet merkittävästi. Asianosaisten oikeudenkäyntikuluvaatimukset ovat vuonna 2019 olleet yli 2,5 kertaa suuremmat vuoteen 1995 verrattuna. Kasvua on ollut erityisesti yksityishenkilöiden oikeudenkäyntikuluissa (ks. LaVM 23/2022 vp, s. 3). Valiokunta katsoo, että jos korvausvelvollisuutta ei rajoiteta, asianosaisen korvattavaksi tulevien oikeudenkäyntikulujen määrään liittyvä taloudellinen riski ei pienene eikä oikeuden saatavuus parane.

Valiokunnalla ei ole huomauttamista ehdotetun sääntelyn yksityiskohtiin. Lainsäädännön selkeys, johdonmukaisuus ja helppo sovellettavuus puoltavat sitä, että korvattavien oikeudenkäyntikulujen määristä säädetään yksiselitteisesti ja kaavamaisesti ja että korvauskatto koskee kaikkia vuokrariitoja, myös häätöjä. Jos asiaa ei kuitenkaan sen laadun tai laajuuden vuoksi voida käsitellä pienten riita-asioiden menettelyssä, se käsitellään täysimittaisessa riita-asian oikeudenkäynnissä, jossa korvauskattoa ei sovelleta.

Asian palauttaminen käräjäoikeuteen

Asia voidaan palauttaa ylemmästä tuomioistuimesta alempaan oikeuskäytännössä ja oikeuskirjallisuudessa kehittyneiden periaatteiden mukaisesti. Asian palauttaminen voi olla välttämätöntä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumisen varmistamiseksi.

Lakivaliokunta kuitenkin korostaa, että pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltyä asiaa ei tule palauttaa hovioikeudesta käräjäoikeuteen kevein perustein. Lähtökohtana tulisi siten olla, että hovioikeus pyrkii ratkaisemaan asiat, yleisten laintulkintaperiaatteiden puitteissa, suoraan hovioikeudessa (ks. myös HE, s. 41).

Voimaantulo

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2026, mutta voimaantulo lykkääntyy esityksen eduskuntakäsittelyn vaatiman ajan vuoksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla voimaan syyskuussa 2026.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

6 a luku. Pienten riita-asioiden käsittely

3 §. Pykälässä säädetään haastehakemuksen sisältövaatimuksista pienten riita-asioiden menettelyssä. Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan haastehakemuksessa on ilmoitettava sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon kantajalle tarkoitetut kutsut, kehotukset ja ilmoituksen voidaan lähettää.

Eduskunnan käsiteltävänä on vastikään ollut hallituksen esitys digitaalisen viranomaisviestinnän ensisijaisuudesta (HE 124/2025 vp). Esityksessä on ehdotettu muutettaviksi prosessiosoitteen ilmoittamista käräjäoikeudessa koskevia oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 ja 10 §:ää samalla tavalla kuin käsiteltävässä esityksessä ehdotetaan tehtäväksi pienten riita-asioiden menettelyn osalta. Eduskunta on 6.3.2026 hyväksynyt kyseiset yleissäännösten muutosehdotukset muuttamattomina (EV 10/2026 vp). Muutosten on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian. Edellä esitetty merkitsee sitä, että prosessiosoitteesta ei ole enää tarpeen säätää tässä yhteydessä erikseen, minkä vuoksi lakivaliokunta ehdottaa käsiteltävän pykälän 2 momentin 3 kohdan poistamista.

4 §. Pykälässä säädetään vastauksen sisältövaatimuksista pienten riita-asioiden menettelyssä. Sen 2 momentin 3 kohdassa säädetään prosessiosoitteesta vastaavasti kuin edellä 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa. Edellä esittämäänsä viitaten valiokunta ehdottaa kohdan poistamista.

11 luku. Tiedoksiannosta oikeudenkäynnissä

3 b §. Pykälän 1 momentissa säädetään puhelintiedoksiannosta. Ehdotettu muutos on tarpeen sovittaa yhteen hallituksen esityksessä HE 188/2025 vp samaan säännökseen ehdotetun muutoksen kanssa. Lakivaliokunta on 19.3.2026 antamassaan mietinnössä ehdottanut kyseisen muutoksen hyväksymistä muuttamattona (LaVM 3/2026 vp). Muutoksen on saadun selvityksen mukaan tarkoitus tulla voimaan kesäkuussa 2026 eli ennen nyt käsiteltävässä esityksessä ehdotettuja lakeja.

21 luku. Oikeudenkäyntikuluista

8 d §. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 5 momenttia tarkistetaan siten, että siinä viitataan vuoteen 2026 vuoden 2025 sijasta.

2. Laki oikeusapulain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

6 §. Oikeusavun sisältö eräissä tapauksissa. Pykälän 2 momentissa luetellaan asiaryhmiä, joissa avustaminen ei kuulu oikeusapuun siitä huolimatta, että oikeusavun taloudelliset edellytykset täyttyvät. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 kohta, jonka mukaan pienten riita-asioiden menettelyssä oikeusapuun ei kuulu avustaminen, ellei siihen ole hakijan henkilöön liittyviä erityisen painavia syitä. Ehdotetulla muutoksella pyritään ottamaan huomioon se, että

oikeudellisen avun tarve pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltävissä jutuissa on vähäisempi kuin monissa muissa asioissa. Tarkoitus on samalla kuitenkin varmistaa, että vähävaraiset saavat tarvittaessa oikeusapua.

Kohtaa on valiokunnan asiantuntijakuulemisessa pidetty vaikeasti sovellettavana ja sen on arvioitu voivan johtaa epätarkoituksenmukaiseen lopputulokseen avustajan tarvetta arvioitaessa. Valiokunta ehdottaa kohdan tarkistamista siten, että edellytykseksi säädetään se, edellyttääkö hakijan oikeusturva erityisestä syystä avustajan käyttämistä. Valiokunnan mielestä tämä vastaa paremmin esityksen tarkoitusta samoin kuin voimassa olevan oikeusapulain systematiikkaa.

Valiokunnan ehdottama muutos tarkoittaa sitä, että hakijalle voidaan myöntää oikeusapu taloudellisten edellytysten täyttyessä, mutta valtion kustantama avustaja määrätään hänelle vain siinä tilanteessa, että hänen oikeusturvansa sitä erityisestä syystä edellyttää. Edellytysten arvioinnissa on kyse kokonaisharkinnasta, jossa voidaan ottaa kattavasti huomioon asiaan vaikuttavia seikkoja. Tällaisia ovat esimerkiksi asian laatu, sen merkitys hakijalle, hakijan kyky ajaa asiaansa itse tehokkaasti ja muut avustajan tarpeeseen liittyvät seikat. Erityisen syyn edellyttäminen merkitsee kuitenkin sitä, että kynnys on korkeammalla kuin rikosasioissa. Tätä puoltaa se, että kyse on pienimuotoisista riita-asioista ja tuomarin prosessinjohto on aktiivisempaa kuin tavallisessa riita-asiassa. Valiokunta myös korostaa, että hakijan heikko kielitaito ei ole itsessään lainkohdassa tarkoitettu erityinen syy eikä itsessään tarkoita, että hänen oikeusturvansa edellyttää avustajan määräämistä.

3. Laki tuomioistuinmaksulain 2 §:n muuttamisesta

2 §. Oikeudenkäyntimaksun suuruus. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentin johdantolausetta tarkistetaan siten, että siinä viitataan vuoteen 2026 vuoden 2025 sijasta.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Valiokunta ehdottaa, että säännökseen lisätään uusi 3 momentti oikeudenkäyntimaksujen suuruuden tarkistamisesta.

7. Laki riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 4 §:n muuttamisesta (Uusi)

4 §. Tuomioistuinsovittelun aloittaminen. Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan asia, joka on tuomioistuimessa oikeudenkäyntiasiana käsiteltävänä, voidaan osoittaa soviteltavaksi asianosaisen tai asianosaisten pyynnöstä. Pyyntö on vapaamuotoinen, ja se on tehtävä ennen kuin asian valmistelu on todettu päättyneeksi.

Pienten riita-asioiden menettelyssä on kyse riita-asian käsittelystä yleisessä tuomioistuimessa oikeudenkäyntiasiana, joten kyseisissä asioissa myös tuomioistuinsovittelu on mahdollinen. Pykälän 2 momenttiin sisältyvä vaatimus siitä, että pyyntö asian osoittamisesta tuomioistuinsovitteluun on tehtävä ennen kuin asian valmistelu on todettu päättyneeksi, voi kuitenkin rajoittaa mahdollisuutta saada pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltävä asia osoitetuksi tuomioistuinsovitteluun. Tämä johtuu siitä, että pienten riita-asioiden menettelyssä valmisteluvaihe on lyhyt ja asioista, joita täysimittaisessa oikeudenkäynnissä selvitetään valmisteluistunnossa, keskustellaan yleensä pääkäsittelyssä. Edellä esitetyn vuoksi

lakivaliokunta ehdottaa, että momenttiin lisätään kolmas virke, joka mahdollistaa sen, että pyyntö asian osoittamisesta tuomioistuinsovitteluun voidaan pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltävässä asiassa esittää vielä pääkäsittelyssä ennen todistelun vastaanottamista.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Lakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 89/2025 vp sisältyvät 4.—6. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 89/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. ***(Valiokunnan muutosehdotukset)***

Eduskunta hyväksyy uuden 7. lakiehdotuksen. ***(Valiokunnan uusi lakiehdotus)***

Eduskunta hyväksyy kaksi lausumaa. ***(Valiokunnan lausumaehdotukset)***

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 5 §, 11 luvun 3 b §:n 1 momentti, 12 luvun 17 §:n 1 momentti, 15 luvun 2 §:n 4 momentti, 21 luvun 8 d § ja 24 luvun 15 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 5 § laeissa 768/2002 ja 811/2008, 11 luvun 3 b §:n 1 momentti laissa 439/2018, 12 luvun 17 §:n 1 momentti laissa 1052/1991, 15 luvun 2 §:n 4 momentti laissa 482/2023, 21 luvun 8 d § laissa 601/2002 ja 24 luvun 15 §:n 3 momentti laissa 165/1998, sekä

lisätään lakiin uusi 6 a luku ja 12 lukuun uusi 17 a § seuraavasti:

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

5 §

Käräjäoikeudessa on vain puheenjohtaja:

1) hakemusasiassa, jonka käsittelyä ei jatketa riita-asian käsittelystä säädetyssä järjestyksessä;

2) 6 a luvussa tarkoitetussa asiassa;

3) valmistelussa;

4) riita-asian pääkäsittelyssä, jos tuomarina toimii valmistelusta vastannut tuomari eikä asian laatu tai laajuus edellytä asian käsittelyä täysilukuisessa kokoonpanossa;

5) otettaessa vastaan todistelua pääkäsittelyn ulkopuolella; sekä

6) käsiteltäessä erikseen 7 luvun mukaista turvaamistointa koskevaa asiaa.

Käräjäoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus lausua käsityksensä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun täysilukuisen kokoonpanon tarpeellisuudesta. Jos asianosainen pitää täysilukuista kokoonpanoa tarpeellisena, asia voidaan ratkaista pääkäsittelyssä yhden tuomarin kokoonpanossa vain erityisestä syystä.

6 a luku

Pienten riita-asioiden käsittely

1 §

Tässä luvussa säädetään eräitä pieniä riita-asioita koskevista poikkeuksista riita-asian käsittelyyn käräjäoikeudessa.

2 §

Riita-asian käsittelyyn käräjäoikeudessa sovelletaan tämän luvun säännöksiä, jos:

1) kantajan vaatimus perustuu asuinhuoneiston vuokrasuhteeseen;

2) kantajan vaatimus on kanteen vireillepanohetkellä pääomaltaan enintään 10 000 euroa tai muu kuin rahamääräinen; ja

3) asiaa ei voida käsitellä summaarisena riita-asiana.

Asiaa ei kuitenkaan käsitellä tämän luvun säännösten mukaisesti, jos se ei ole asian laadun tai laajuuden vuoksi soveliasta. Asianosaisia on kuultava ennen tässä momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä.

3 §

Kantajan on haastehakemuksessaan ilmoitettava, että hänen käsityksensä mukaan asia on riitainen ja kuuluu tämän luvun soveltamisalaan.

Haastehakemuksessa on ilmoitettava myös 5 luvun 2 §:ssä tarkoitetut tiedot. Haastehakemuksessa on kuitenkin:

1) tarpeen mainita vaatimuksen perusteena ainoastaan ne seikat, joihin vaatimus välittömästi perustuu; sekä

2) ilmoitettava aina ne todisteet, jotka kantaja aikoo vaatimustensa välittömien perusteiden tueksi esittää, ja mitä hän kullakin todisteella aikoo näyttää toteen.~~; sekä~~

~~3) ilmoitettava sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon kantajalle tarkoitetut kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää.~~

4 §

Vastaajan on vastauksessaan ilmoitettava, myöntääkö hän kanteen vai vastustaako hän sitä.

Jos vastaaja vastustaa kannetta, vastauksessa on ilmoitettava myös 5 luvun 10 §:ssä tarkoitetut tiedot. Vastauksessa on kuitenkin:

1) tarpeen mainita vastauksen perusteena ainoastaan ne seikat, joihin vastustaminen välittömästi perustuu; sekä

2) ilmoitettava aina ne todisteet, jotka vastaaja aikoo vastustamisensa välittömien perusteiden tueksi esittää, ja mitä hän kullakin todisteella aikoo näyttää toteen.~~; sekä~~

~~3) ilmoitettava sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon vastaajalle tarkoitetut kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää.~~

5 §

Kantajan tulee toimittaa kirjalliset todisteet käräjäoikeuteen haastehakemuksen yhteydessä ja vastaajan vastauksensa yhteydessä.

6 §

Asianosaisen tulee toimittaa haastehakemus, vastaus ja muut asiakirjat käräjäoikeuteen sähköisessä asiointipalvelussa, jollei käräjäoikeus erityisestä syystä salli hänen toimittaa asiakirjaa muulla tavalla.

Sähköisessä asiointipalvelussa ei kuitenkaan tarvitse toimittaa:

1) vastausta asiassa, joka on tullut vireille 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla summaarisen riita-asian haastehakemuksella, eikä

2) tyytymättömyyden ilmoitusta.

Sähköisessä asiointipalvelussa asianosaista voidaan ohjata noudattamaan sitä, mitä tässä laissa säädetään.

7 §

Jos asianosainen, jonka on tullut toimittaa asiakirja käräjäoikeuteen sähköisessä asiointipalvelussa, toimittaa sen muulla tavalla, käräjäoikeuden on kehotettava asianosaista toimittamaan asiakirja määräajassa sähköisessä asiointipalvelussa. Asianosaiselle on samalla ilmoitettava siitä, mitä 8 §:ssä säädetään.

Käräjäoikeus voi erityisestä syystä pidentää 1 momentissa tarkoitettua määräaikaa.

8 §

Jos asianosainen, jonka on tullut toimittaa asiakirja käräjäoikeuteen sähköisessä asiointipalvelussa, ei kehotuksesta huolimatta toimita käräjäoikeuteen tällä tavalla:

1) haastehakemusta, se jätetään tutkimatta;

2) vastausta, asia ratkaistaan siten kuin 5 luvun 13 §:ssä säädetään;

3) käräjäoikeuden pyytämää kirjallista lausumaa, asia ratkaistaan siten kuin 12 luvun 10—13 §:ssä säädetään;

4) kirjallista todistetta tai muuta asiakirjaa, sitä ei oteta asian käsittelyssä huomioon;

5) valitusta tai vastavalitusta, sitä ei oteta tutkittavaksi.

Muutosta käräjäoikeuden 1 momentin nojalla tekemään ratkaisuun haetaan niin kuin tässä laissa säädetään.

9 §

Käräjäoikeuden tulee käsitellä häätöä koskeva asia ennen muita pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltäviä asioita.

10 §

Sen lisäksi, mitä 5 ja 6 luvussa säädetään, käräjäoikeuden tulee tehdä asianosaisille tarkoituksenmukaisella tavalla selkoa asian käsittelyn kulusta ja sen ratkaisemisen kannalta merkityksellisistä seikoista. Käräjäoikeuden tulee kiinnittää huomiota siihen, että asianosaiset kykenevät tasavertaisesti ajamaan asiaansa.

11 §

Käräjäoikeus voi valmistelun kuluessa erikseen määrätä, että asianosaisen tulee määräajassa:

1) esittää vaatimuksensa ja niiden perusteet sekä lausua siitä, mitä vastapuoli on esittänyt;

2) ilmoittaa käräjäoikeudelle kaikki todisteet, joihin hän haluaa asiassa vedota, ja mitä hän aikoo kullakin todisteella näyttää toteen; sekä

3) toimittaa käräjäoikeuteen kirjalliset todisteet, joihin hän haluaa asiassa vedota.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu määräys annetaan uhalla, ettei asianosainen määräajan jälkeen saa vedota uuteen vaatimukseen tai seikkaan taikka muuhun todisteeseen, ellei hän saata todennäköiseksi, että hänen menettelynsä johtuu pätevästä syystä.

Pienten riita-asioiden menettelyssä ei sovelleta 6 luvun 9 §:ää, ellei asiassa ole toimitettu valmisteluistuntoa.

12 §

Jos käräjäoikeus katsoo sen edistävän asian käsittelyä tai sen sovinnollista ratkaisemista, käräjäoikeus voi tehdä kirjallisen tai suullisen yhteenvedon asian ratkaisemisen kannalta merkityksellisistä riidattomista ja riitaisista kysymyksistä sekä tarvittaessa todisteista ja siitä, mitä kullakin todisteella aiotaan näyttää toteen. Yhteenveto voi sisältää myös käräjäoikeuden alustavan arvion siitä, miten riitaisia kysymyksiä koskeva näyttövelvollisuus asiassa jakautuu.

13 §

Käräjäoikeus voi evätä pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltävässä asiassa esitettävän näytön myös silloin, jos se on asian asianmukaisen käsittelyn edistämiseksi perusteltua.

14 §

Jollei asiaa ole ratkaistu kirjallisessa valmistelussa, se siirretään suoraan pääkäsittelyyn. Valmisteluistunto voidaan toimittaa vain, jos se on erityisestä syystä tarpeen.

15 §

Pääkäsittelyssä käräjäoikeuden on aluksi selostettava, mistä asiassa on kysymys ja mihin valmistelussa on päädytty. Käräjäoikeuden on tehtävä 5 luvun 19 §:ssä tarkoitettujen seikkojen selvittämiseksi tarpeelliset kysymykset ja huolehdittava siitä, että asianosaiset mainitsevat kaikki seikat, joihin he haluavat vedota.

Sen jälkeen käräjäoikeus ottaa vastaan todistelun. Käräjäoikeus kuulustelee kuultavat, jollei se katso olevan aihetta uskoa kuulustelemista asianosaisen tehtäväksi. Asianosaisille on varattava tilaisuus esittää kuultaville kysymyksiä.

Lopuksi asianosaiset esittävät loppulausuntonsa.

Pääkäsittely on pyrittävä saattamaan loppuun viivytyksettä yhdessä istunnossa.

16 §

Asiaa ratkaistaessa saadaan ottaa huomioon kaikki, mitä haastehakemuksessa, kirjallisessa vastauksessa ja lausumassa sekä muutoin on esitetty.

17 §

Ratkaisu on perusteltava. Ratkaisun perusteluissa on lyhyesti todettava, mihin näytöstä tehdyt johtopäätökset perustuvat sekä mihin seikkoihin ja oikeudelliseen päättelyyn ratkaisu välittömästi perustuu.

Ratkaisussa on mainittava, että asia on käsitelty tämän luvun säännösten mukaisesti.

18 §

Jos asiassa on toimitettu pääkäsittely, käräjäoikeuden tulee julistaa ratkaisu ilmoittamalla sen lopputulos ja perusteluiden pääpiirteittäinen sisältö pääkäsittelypäivänä.

Käräjäoikeus saa kuitenkin antaa ratkaisun käräjäoikeuden kansliassa, jos siihen on erityinen syy. Ratkaisu tulee silloin antaa niin pian kuin mahdollista.

19 §

Käräjäoikeuden kokoonpanosta pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltävässä asiassa säädetään 2 luvun 5 §:ssä, puhelintiedoksiannosta 11 luvun 3 b §:ssä, takaisinsaannista 12 luvun 17 ja 17 a §:ssä, oikeudenkäyntiasiamiehestä ja -avustajasta 15 luvun 2 §:ssä ja oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta 21 luvun 8 d §:ssä.

Jos tässä luvussa tai 1 momentissa mainituissa pykälissä ei toisin säädetä, luvun soveltamisalaan kuuluvan asian käsittelyyn käräjäoikeudessa sovelletaan, mitä muualla laissa säädetään riita-asian käsittelystä käräjäoikeudessa.

Jos laissa säädetään, että asia tulee käsitellä niin kuin riita-asian käsittelystä säädetään, asia käsitellään noudattaen tämän luvun säännöksiä, jos se täyttää 2 §:ssä säädetyt edellytykset.

11 luku

Tiedoksiannosta oikeudenkäynnissä

3 b §

Kun tuomioistuin huolehtii tiedoksiannosta, se voidaan toimittaa myös siten, että tiedoksi annettavan asiakirjan sisältö kerrotaan vastaanottajalle puhelimitse (*puhelintiedoksianto*). Puhelimitse ei kuitenkaan voida antaa tiedoksi haastetta muussa kuin 5 luvun 3 §:ssä tai 6 a luvussa taikka oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 a luvussa tai 8 luvun 11 §:ssä tarkoitetussa asiassa.

— —

12 luku

Asianosaisista

17 §

Jos takaisinsaantia koskeva hakemus otetaan tutkittavaksi, asiassa ei voida ottaa huomioon sellaista, mitä 5 luvun 22 §:n, 6 luvun 9 §:n ja 6 a luvun 11 §:n nojalla ei olisi voitu ottaa huomioon siinä käsittelytilaisuudessa, missä yksipuolinen tuomio annettiin.

— —

17 a §

Takaisinsaantia koskeva asia käsitellään 6 a luvun säännösten mukaisesti, jos takaisinsaantia haetaan asiassa, joka olisi riitaisena käsitelty niin kuin mainitussa luvussa säädetään. Takaisinsaantihakemusta ei kuitenkaan tarvitse toimittaa käräjäoikeuteen sähköisessä asiointipalvelussa.

15 luku

Oikeudenkäyntiasiamiehestä

2 §

— —

Myös muu kuin 1 momentissa mainittu, rehellinen ja muutoin kyseiseen tehtävään sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu, voi toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana:

1) 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa asiassa;
2) 6 a luvussa tarkoitetussa asiassa;
3) hakemusasiassa, joka ei ole riitainen;
4) maaoikeusasiassa.

— —

21 luku

Oikeudenkäyntikuluista

8 d §

Asiassa, joka on käsitelty pienten riita-asioiden menettelyssä, asianosainen voidaan velvoittaa korvaamaan vastapuolensa oikeudenkäyntikuluja käräjäoikeudessa enintään 500 eurolla tai, jos asiassa on toimitettu pääkäsittely, enintään 1 000 eurolla. Lisäksi hänet voidaan velvoittaa korvaamaan vastapuolelle tältä perittävän oikeudenkäyntimaksun määrä ja tälle aiheutuneita erityisiä kuluja.

Jos asia ratkaistaan 5 luvun 13 tai 14 §:n nojalla valmistelua jatkamatta yksipuolisella tuomiolla, oikeudenkäyntikulut tuomitaan 8 c §:n mukaisesti.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyä ei kuitenkaan sovelleta, jos asianosainen taikka hänen edustajansa, asiamiehensä tai avustajansa on menetellyt 4 §:n 1 momentissa, 5 tai 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Jos asiaa on käsitelty myös muussa kuin 6 a luvussa säädetyssä menettelyssä, asianosaisen velvollisuuteen korvata vastapuolensa oikeudenkäyntikuluja ei tältä osin sovelleta 1 momenttia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen, vuoden 2026 rahan arvoa vastaavien määrien suuruus tarkistetaan viisivuotiskausittain oikeusministeriön asetuksella rahan arvon muutosta vastaavasti. Määrät pyöristetään lähimpään täyteen 50 euroon.

24 luku

Tuomioistuimen ratkaisu

15 §

— —

Tuomion ja lopullisen päätöksen allekirjoittavat ne, jotka ovat osallistuneet asian ratkaisemiseen. Asianosaiselle annettava toimituskirja on allekirjoitettu tuomio tai lopullinen päätös taikka asian esittelijän tai presidentin määräämän muun virkamiehen allekirjoittama jäljennös tuomiosta tai lopullisesta päätöksestä.

— —

_____

Tämän lain 6 a luvun 6–8 §:n voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Muilta osin tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleeseen asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain 24 luvun 15 §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin myös asiaan, joka on vireillä tämän lain voimaan tullessa.

_____

2.

Laki

oikeusapulain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeusapulain (257/2002) 5 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on ensin mainittu laissa 927/2008, seuraavasti:

5 §

Oikeusapuun kuuluvat avustajan toimenpiteet

— —

Oikeusapu kattaa avustajan toimenpiteet enintään 80 tunnilta tai, jos asia käsitellään pienten riita-asioiden menettelyssä, enintään kahdeksalta tunnilta. Asiaa käsittelevä tuomioistuin voi kuitenkin päättää, että oikeusavun antamista jatketaan. Edellytyksenä on, että oikeusavun saaja esittää selvityksen asian käsittelyn edellyttämistä välttämättömistä toimenpiteistä sekä että oikeusavun jatkamiseen on erityisiä syitä ottaen huomioon oikeusavun saajan oikeusturvan tarve sekä asian laatu ja laajuus. Tuomioistuimen on tällöin asetettava enimmäistuntimäärä avustajalle korvattaville toimenpiteille. Tämä tuntimäärää ei voi kerrallaan ylittää 30 tuntia, jollei tuomioistuin asian erityisen laajuuden vuoksi toisin määrää. Pyyntö oikeusavun antamisen jatkamisesta on tehtävä hyvissä ajoin ennen kuin tuntimäärä on tullut täyteen.

— —

6 §

Oikeusavun sisältö eräissä tapauksissa

— —

Oikeusapuun ei kuulu avustaminen:

1) yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävässä hakemusasiassa, ellei siihen ole erityisen painavia syitä;

2) pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltävässä asiassa, ellei ~~siihen ole hakijan henkilöön liittyviä erityisen painavia syitä~~hakijan oikeusturva erityisestä syystä edellytä avustajan käyttämistä;

3) yksinkertaisessa rikosasiassa, jossa yleisen rangaistuskäytännön mukaan ei ole odotettavissa sakkoa ankarampaa rangaistusta tai jossa muutoin odotettavissa olevaan rangaistukseen ja asian selvitettyyn tilaan nähden syytetyn oikeusturva ei edellytä avustajan käyttämistä;

4) asiassa, joka koskee verotusta tai julkista maksua, ellei siihen ole erityisen painavia syitä; eikä

5) asiassa, jossa oikaisuvaatimus- tai valitusoikeus perustuu kunnan tai muun julkisyhteisön jäsenyyteen.

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

3.

Laki

tuomioistuinmaksulain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 303/2017, 662/2021 ja 893/2023, seuraavasti:

2 §

Oikeudenkäyntimaksun suuruus

Riita-, rikos- ja muutoksenhakuasian, ylimääräistä muutoksenhakua koskevan asian ja muun lainkäyttöasian käsittelystä peritään oikeudenkäyntimaksua vuoden 2026 tasossa seuraavasti:

1) korkeimmassa oikeudessa 610 euroa;

2) korkeimmassa hallinto-oikeudessa 610 euroa;

3) hovioikeudessa:

a) rikosasiassa, ulosottokaaren (705/2007) mukaisessa muutoksenhakuasiassa sekä asiassa, jossa sovinto ei ole sallittu, 310 euroa;

b) muussa kuin a alakohdassa tarkoitetussa asiassa 610 euroa;

4) hallinto-oikeudessa 310 euroa;

5) käräjäoikeudessa:

a) rikosasiassa, pienten riita-asioiden menettelyssä käsitellyssä asiassa, ulosottokaaren mukaisessa muutoksenhakuasiassa sekä asiassa, jossa sovinto ei ole sallittu, 310 euroa;

b) yksipuolisella tuomiolla tai myöntämisen perusteella tuomiolla ratkaistussa tai sillensä jääneessä oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa riita-asiassa, jota koskevat tiedot on toimitettu suoraan käräjäoikeuden tietojärjestelmään, 70 euroa;

c) muussa kuin b alakohdassa tarkoitetussa yksipuolisella tuomiolla tai myöntämisen perusteella tuomiolla ratkaistussa tai sillensä jääneessä oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa riita-asiassa 100 euroa;

d) vastaajan riitauttamassa oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa asiassa 310 euroa;

e) maaoikeusasiassa ja muussa kuin a–d alakohdassa tarkoitetussa riita-asiassa 610 euroa;

6) työtuomioistuimessa 2 440 euroa;

7) markkinaoikeudessa 2 440 euroa;

8) vakuutusoikeudessa 610 euroa.

Jos markkinaoikeudessa käsiteltävässä julkisia hankintoja koskevassa asiassa hankinnan arvo on vähintään 1 miljoona euroa, käsittelymaksu on 4 880 euroa. Jos hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 7 300 euroa. Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön

voimaanpanosta annetun lain (616/2021) 67 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa hankinta-asioina käsiteltävissä hallintoriita-asioissa oikeudenkäyntimaksu on 310 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa ja työtuomioistuimessa on 610 euroa ja vakuutusoikeudessa 310 euroa.

Muutoksenhaussa markkinaoikeuden ratkaisemaan asiaan korkeimmassa oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa maksu on samansuuruinen ja määräytyy samojen perusteiden mukaan kuin markkinaoikeudessa.

Riita-asian käsittelystä käräjäoikeudessa eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1896/2006 säädetyssä menettelyssä peritään oikeudenkäyntimaksua 100 euroa. Eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 861/2007 säädetyssä menettelyssä peritään oikeudenkäyntimaksua 310 euroa. Tuomion uudelleen tutkimista koskeva pyyntö rinnastetaan tätä lakia sovellettaessa ylimääräiseen muutoksenhakemukseen.

Edellä säädettyjen maksujen suuruus tarkistetaan kolmivuotiskausittain oikeusministeriön asetuksella rahan arvon muutosta vastaavasti. Maksujen määrät pyöristetään lähimpään täyteen kymmeneen euroon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa asianomaisessa tuomioistuimessa vireillä olleeseen asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Poiketen 2 §:n 6 momentissa säädetystä maksujen suuruus tarkistetaan ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 2028. Tarkistaminen tehdään silloin suhteessa rahan arvoon 1 päivänä tammikuuta 2025. (Uusi 3 mom.)

4.

Laki

tuomioistuinharjoittelusta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuomioistuinharjoittelusta annetun lain (674/2016) 16 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 210/2019, seuraavasti:

16 §

Laamannin määräykseen perustuva käräjänotaarin toimivalta käräjäoikeudessa

Laamanni voi määrätä virassa kaksi kuukautta olleen käräjänotaarin toimimaan yksittäisessä asiassa:

1) puheenjohtajana, jos asia käsitellään oikeudenkäymiskaaren 6 a luvussa tarkoitetussa menettelyssä tai se on muu riita-asia, joka koskee asuinhuoneiston vuokrausta tai jossa riidan kohteena oleva rahamäärä taikka omaisuuden tai etuuden arvo on pääomaltaan enintään 20 000 euroa;

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

5.

Laki

eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille annetun lain (248/1965) 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §

— —

Milloin hovioikeudelle tai korkeimmalle oikeudelle tarkoitettu asiakirja on annettava tai voidaan antaa jollekin toiselle viranomaiselle, saadaan asiakirja tällekin lähettää postitse tai toimittaa lähetin välityksellä, niinkuin 1 momentissa on sanottu. Hovioikeudelle osoitetun valituskirjelmän ja vastavalituksen toimittamisesta pienten riita-asioiden menettelyssä säädetään kuitenkin oikeudenkäymiskaaren 6 a luvussa.

— —

_____

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

_____

6.

Laki

ryhmäkannelain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ryhmäkannelain (444/2007) 1 §:n 4 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

— —

Ryhmäkanteen käsittelystä on tämän lain lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä riita-asian käsittelystä muutoin säädetään. Ryhmäkanteen käsittelyssä ei kuitenkaan sovelleta oikeudenkäymiskaaren 6 a luvun säännöksiä.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

Valiokunnan uusi lakiehdotus

7.

Laki

riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain (394/2011) 4 §:n 2 momentti seuraavasti:

4 §

Tuomioistuinsovittelun aloittaminen

— —

Asia, joka on tuomioistuimessa oikeudenkäyntiasiana käsiteltävänä, voidaan osoittaa soviteltavaksi asianosaisen tai asianosaisten pyynnöstä. Pyyntö on vapaamuotoinen, ja se on tehtävä ennen kuin asian valmistelu on todettu päättyneeksi. Oikeudenkäymiskaaren 6 a luvussa tarkoitetussa pienten riita-asioiden menettelyssä käsiteltävässä asiassa pyyntö voidaan kuitenkin esittää vielä pääkäsittelyssä ennen todistelun vastaanottamista.

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuudet laajentaa pienten riita-asioiden menettelyn soveltamisalaa mahdollisimman joutuisasti uusiin asiaryhmiin.*

2. *Eduskunta edellyttää, että pienten riita-asioiden menettelyn toimivuutta ja vaikutuksia seurataan ja asiasta toimitetaan lakivaliokunnalle selvitys vuoden 2030 loppuun mennessä. Seurata tulee muun muassa pienten riita-asioiden menettelyn soveltamisalaa, oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan kelpoisuutta ja oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevien säännösten toimivuutta sekä uudistuksen vaikutuksia oikeuden saatavuuteen, asioiden käsittelyaikoihin sekä tuomioistuinten asiamääriin ja voimavaroihin.*

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2026 vp

Helsingissä 19.3.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
varapuheenjohtaja Sandra Bergqvist r
jäsen Pekka Aittakumpu ps
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Jessi Jokelainen vas
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Anette Karlsson sd
jäsen Mari Kaunistola kok
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Mika Riipi kesk
jäsen Joakim Vigelius ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila